

מסכת ראש השנה --- פסוקים

<p>א"ר יוחנן מנין למלכים שאין מונין להם אלא מניסן שנאמר (מלכים א ו, א) ויהי בשמונים שנה וארבע מאות שנה לצאת בני ישראל מארץ מצרים בשנה הרביעית בחדש זהו הוא החדש השני למלך שלמה על ישראל מקיש מלכות שלמה ליציאת מצרים מה יציאת מצרים מניסן אף מלכות שלמה מניסן</p>	<p>ראש השנה ב:ב</p>
<p>ויציאת מצרים גופה מנלן דמניסן מנינן לא סלקא דעתך דכתיב (במדבר לג, לח) ויעל אהרן הכהן אל הר ההר על פי ה' וימת שם בשנת הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים בחדש החמישי באחד לחדש</p>	<p>ראש השנה ב:ב</p>
<p>וכתיב (דברים א, ג) ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חדש באחד לחדש דבר משה וגו</p>	<p>ראש השנה ב:ב</p>
<p>(במדבר כא, א) וישמע הכנעני מלך ערד מה שמועה שמע שמע שמת אהרן ונסתלקו ענני כבוד וכסבור ניתנה רשות להלחם בישראל</p>	<p>ראש השנה ג:א</p>
<p>והיינו דכתיב (במדבר כ, כט) ויראו כל העדה כי גוע אהרן וא"ר אבהו אל תקרי ויראו אלא ויראו</p>	<p>ראש השנה ג:א</p>
<p>ואימא ר"ה לא אייר לא סלקא דעתך דכתיב (שמות מ, יז) ויהי בחדש הראשון בשנה השנית באחד לחדש הוקם המשכן וכתיב (במדבר י, יא) ויהי בשנה השנית בחדש השני נעלה הענן מעל משכן העדות מדקאי בניסן וקרי לה שנה שנית וקאי באייר וקרי לה שנה שני' מכלל דר"ה לאו אייר הוא</p>	<p>ראש השנה ג:א</p>
<p>אימא ר"ה סיון לא ס"ד דכתיב (שמות יט, א) בחדש השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ואם איתא בחדש השלישי בשנה השנית לצאת וגו' מיבעי ליה</p>	<p>ראש השנה ג:א</p>
<p>תניא כוותיה דר' יוחנן מניין שאין מונין להם למלכים אלא מניסן שנא' (מלכים א ו, א) ויהי בשמונים שנה וארבע מאות שנה לצאת בני ישראל מארץ מצרים וגו' וכתיב (במדבר לג, לח) ויעל אהרן הכהן אל הר ההר על פי ה' וגו' וכתיב (דברים א, ג) ויהי בארבעים שנה בעשתי עשר חדש וכתיב (דברים א, ד) אחרי הכותו את סיחון וגו' ואומר וישמע הכנעני וגו' רבי אלעזר ברבי שמעון אומר כיון שעבר עליהן חג הסוכות עובר עליהן בבל תאחר מאי טעמא דתנא קמא מכדי מינייהו סליק למה לי למהדר ומיכתב (דברים טז, טז) בחג המצות ובחג השבועות ובחג הסוכות שמע מינה לבל תאחר</p>	<p>ראש השנה ד:ב</p>
<p>לומר שזה אחרון ורבי מאיר מ"ט דכתיב (דברים יב, ה) ובאת שמה והבאתם שמה ורבנן ההוא לעשה</p>	<p>ראש השנה ד:ב</p>
<p>(דברים כג, כב) להשם אלהיך אלו הדמין הערכין והחרמין וההקדשות (דברים כג, כב) לא תאחר לשלמו הוא ולא חילופיו</p>	<p>ראש השנה ה:ב</p>
<p>(דברים כג, כב) כי דרוש ידרשנו אלו חטאות ואשמות עולות ושלמים (דברים כג, ו) השם אלהיך אלו צדקות ומעשרות ובכור</p>	<p>ראש השנה ה:ב</p>
<p>(דברים כג, כב) מעמך זה לקט שכחה ופאה (דברים כג, כב) והיה בך חטא ולא בקרבנך חטא</p>	<p>ראש השנה ה:ב</p>
<p>דתניא בן עזאי אומר (ויקרא ז, ל) אותו מה ת"ל לפי שנא' (דברים כג, כב) לא תאחר לשלמו שומע אני אף מאחר נדרו בבל ירצה ת"ל אותו אותו בלא ירצה ואין מאחר נדרו בלא ירצה</p>	<p>ראש השנה ו:א</p>
<p>ת"ר (דברים כג, כד) מוצא שפתיך זו מצות עשה תשמור זו מצות לא תעשה ועשית אזהרה לב"ד שיעשוך כאשר נדרת</p>	<p>ראש השנה ו:א</p>
<p>דתניא (ויקרא א, ג) יקריב אותו מלמד שכופין אותו יכול בעל כרחו ת"ל (ויקרא א, ג) לרצונו הא כיצד כופין אותו עד שיאמר רוצה אני</p>	<p>ראש השנה ו:א</p>
<p>ר' זירא יורש מהו בבל תאחר (דברים כג, כב) כי תדור נדר אמר רחמנא והא לא נדר</p>	<p>ראש השנה ו:ב</p>
<p>או דלמא (דברים יב, ה) ובאת שמה והבאתם שמה והא מיחייב ת"ש דתני רבי חייא (דברים כג, כב) מעמך פרט ליורש והאי מעמך מיבעי ליה זה לקט שכחה ופאה קרי ביה עמך וקרי ביה מעמך</p>	<p>ראש השנה ו:ב</p>
<p>אלא למאן דלית ליה כסדרן היכי משכחת לה בשלמא לרבי משכחת לה בשנה מעוברת דתניא (ויקרא כה, ל) שנה תמימה רבי אומר מונה ג' מאות וששים וחמשה יום כמנין ימות החמה וחכ"א מונה י"ב חדש מיום ליום ואם נתעברה שנה נתעברה לו משכחת לה</p>	<p>ראש השנה ו:ב</p>
<p>ת"ר באחד בניסן ראש השנה לחדשים ולעיבורין ולתרומת שקלים וי"א אף לשכירות בתים לחדשים מנלן דכתיב (שמות יב, ב) החדש הזה לכם ראש חדשים ראשון הוא לכם לחדשי השנה</p>	<p>ראש השנה ז:א</p>
<p>דברו אל כל עדת ישראל לאמר בעשור לחדש הזה ויקחו להם איש שה לבית אבות שה לבית והיה לכם למשמרת עד ארבעה עשר יום לחדש הזה ושחטו אותו וגו' וכתיב (דברים טז, א) שמור את חדש האביב איזהו חדש שיש בו אביב הוי אומר זה ניסן</p>	<p>ראש השנה ז:א</p>

ראש השנה ז:א	אמר רב חסדא מהכא (ויקרא כג, לט) אך בחמשה עשר יום לחדש השביעי באספכם את תבואת הארץ איזהו חדש שיש בו אסיפה הוי אומר זה תשרי
ראש השנה ז:א	אמר רבינא דבר זה מתורת משה רבינו לא למדנו מדברי קבלה למדנו (זכריה א, ז) ביום עשרים וארבעה לעשתי עשר חדש הוא חדש שבט רבה בר עולא אמר מהכא (אסתר ב, טז) ותלקח אסתר אל המלך אחשורוש אל בית מלכותו בחדש העשירי הוא חדש טבת
ראש השנה ז:א	רב אחא בר יעקב אמר מהכא (אסתר ח, ט) ויקראו סופרי המלך בעת ההיא בחדש השלישי הוא חדש סיון
ראש השנה ז:א	ולגמור שנה שנה מתשרי דכתיב (דברים יא, יב) מראשית השנה דנין שנה שיש עמה חדשים משנה שיש עמה חדשים ואין דנין שנה שיש עמה חדשים משנה שאין עמה חדשים
ראש השנה ח:א	א"ר יוחנן ושניהם מקרא אחד דרשו שנאמר (תהלים סה, יד) לבשו כרים הצאן ועמקים יעטפו בר יתרועעו אף ישירו ר"מ סבר אימתי לבשו כרים הצאן בזמן שעמקים יעטפו בר ואימתי עמקים יעטפו בר באדר מתעברות באדר ויולדות באב ר"ה שלהן אלול
ראש השנה ח:א	והכא בהאי קרא קמיפלגי (דברים יד, כב) עשר תעשר בשני מעשרות הכתוב מדבר אחד מעשר בהמה ואחד מעשר דגן ר"מ סבר מקיש מעשר בהמה למעשר דגן מה מעשר דגן סמוך לגמרו עישורו אף מעשר בהמה סמוך לגמרו עישורו
ראש השנה ח:א	רב נחמן בר יצחק אמר לדין דכתיב (דברים יא, יב) מראשית השנה ועד אחרית שנה מראשית השנה נידון מה יהא בסופה
ראש השנה ח:א	ממאי דתשרי הוא דכתיב (תהלים פא, ז) תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו איזהו חג שהחדש מתכסה בו הוי אומר זה ר"ה
ראש השנה ח:ב	וכתיב (תהלים פא, ה) כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב ת"ר כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב מלמד שאין ב"ד של מעלה נכנסין לדין אא"כ קידשו ב"ד של מטה את החדש
ראש השנה ח:ב	דאמר רב חסדא מלך וציבור מלך נכנס תחילה לדין שנאמר (מלכים א ת, נט) משפט עבדו ומשפט עמו מאי טעמא אי בעית אימא לאו אורח ארעא למיקם מלכא אבראי ואיבעית אימא מקמי דליפוש חרון אף
ראש השנה ח:ב	ולשמיטין:מנלן דכתיב (ויקרא כה, ז) ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ
ראש השנה ח:ב	ולגמור שנה שנה מניסן דכתיב (שמות יב, ב) ראשון הוא לכם לחדשי השנה דנין שנה שאין עמה חדשים משנה שאין עמה חדשים ואין דנין שנה שאין עמה חדשים משנה שיש עמה חדשים
ראש השנה ח:ב	וליובלות:יובלות באחד בתשרי הוא יובלות בי' בתשרי הוא דכתיב (ויקרא כה, ט) ביום הכפורים תעבירו שופר
ראש השנה ח:ב	מני רבי ישמעאל בנו של רבי יוחנן בן ברוקא היא דתניא (ויקרא כה, ז) וקדשתם את שנת החמשים שנה מה ת"ל לפי שנאמר ביוה"כ יכול לא תהא מתקדשת אלא מיוה"כ ואילך ת"ל וקדשתם את שנת החמשים מלמד שמתקדשת והולכת מתחילתה
ראש השנה ח:ב	מה תלמוד לומר לפי שנאמר וקדשתם את שנת החמשים יכול כשם שמתקדשת והולכת מתחילתה כך מתקדשת והולכת בסופה ואל תתמה שהרי מוספין מחול על קדש תלמוד לומר (ויקרא כה, יא) יובל היא שנת החמשים שנת החמשים אתה מקדש ואי אתה מקדש שנת החמשים ואחת
ראש השנה ט:א	ודמוסיפין מחול על קדש מנלן דתניא (שמות לד, כא) בחריש ובקציר תשבות ר"ע אומר אינו צריך לומר חריש וקציר של שביעית שהרי כבר נאמר (ויקרא כה, ז) שדך לא תזרע וגו' אלא חריש של ערב שביעית הנכנס לשביעית וקציר של שביעית למוצאי שביעית
ראש השנה ט:א	ר"ע אומר אינו צריך לומר חריש וקציר של שביעית שהרי כבר נאמר (ויקרא כה, ז) שדך לא תזרע וגו' אלא חריש של ערב שביעית הנכנס לשביעית וקציר של שביעית למוצאי שביעית
ראש השנה ט:א	מוסיפין מחול על קדש מנ"ל נפקא ליה מדתניא (ויקרא כג, לב) ועניתם את נפשתיכם בתשעה יכול בתשעה תלמוד לומר בערב אי בערב יכול משתחשך ת"ל בתשעה הא כיצד מתחיל ומתענה מבעוד יום מלמד שמוסיפין מחול על קדש
ראש השנה ט:א	ביציאתו מנין ת"ל (ויקרא כג, לב) מערב עד ערב אין לי אלא יוה"כ שבתות מנין ת"ל תשבתו ימים טובים מנין ת"ל שבתכם
ראש השנה ט:ב	מ"ט אמר קרא (ויקרא כה, ז) וקראתם דרור בארץ וקסבר מקרא נדרש לפניו ולא לפני פניו דכולי עלמא דרור לשון חירות מאי משמע דתניא אין דרור אלא לשון חירות
ראש השנה י:א	ופירות נטיעה זו אסורין עד ט"ו בשבט אם לערלה ערלה ואם לרבעי רבעי מה"מ א"ר חייא בר אבא א"ר יוחנן ומטו בה משמיה דר' ינאי אמר קרא (ויקרא יט, כד) ובשנה הרביעית ובשנה החמישית פעמים שברביעית ועדיין אסורה משום ערלה ופעמי' שבחמישית ועדיין אסורה משום רבעי
ראש השנה י:א	ר"א אומר מנין שבתשרי נברא העולם שנאמר (בראשית א, יא) ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי איזהו חדש שהארץ מוציאה דשאים ואילן מלא פירות הוי אומר זה תשרי

ואותו הפרק זמן רביעה היתה וירדו גשמים וצימחו שנא' (בראשית ב, ו) ואד יעלה מן הארץ	ראש השנה יא:א
ר' יהושע אומר מנין שבניסן נברא העולם שנא' (בראשית א, יב) ותוצא הארץ דשא עשב מזריע זרע ועץ עושה פרי איזהו חדש שהארץ מליאה דשאים ואילן מוציא פירות הוי אומר זה ניסן	ראש השנה יא:א
ואותו הפרק זמן בהמה וחיה ועוף שמזדווגין זה אצל זה שנאמר (תהלים סה, יד) לבשו כרים הצאן וגו	ראש השנה יא:א
דא"ר יהושע בן לוי כל מעשה בראשית (לקומתן) נבראו לדעתן נבראו לצביונן נבראו שנא' (בראשית ב, א) ויכלו השמים והארץ וכל צבאם אל תקרי צבאם אלא צביונם	ראש השנה יא:א
ר"א אומר מנין שבתשרי נולדו אבות שנא' (מלכים א ח, ב) ויקהלו אל המלך שלמה כל איש ישראל בירח האיתנים בחג ירח שנולדו בו איתני עולם	ראש השנה יא:א
מאי משמע דהאי איתן לישנא דתקיפי הוא כדכתיב (במדבר כד, כא) איתן מושבך ואומר (מיכה ו, ב) שמעו הרים את ריב ה' והאיתנים מוסדי ארץ	ראש השנה יא:א
ואומר (שיר השירים ב, ח) קול דודי הנה זה בא מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות מדלג על ההרים בזכות אבות מקפץ על הגבעות בזכות אמהות	ראש השנה יא:א
ר' יהושע אומר מנין שבניסן נולדו אבות שנאמר (מלכים א ו, א) ויהי בשמונים שנה וארבע מאות שנה לצאת בני ישראל מארץ מצרים בשנה הרביעית בחדש זיו בירח שנולדו בו זיוטני עולם	ראש השנה יא:א
בניסן נולדו בניסן מתו מ"ד בתשרי נולדו בתשרי מתו שנאמר (דברים לא, ב) ויאמר אליהם בן מאה ועשרים שנה אנכי היום שאין ת"ל היום ומה ת"ל היום היום מלאו ימי ושנותי ללמדך שהקב"ה יושב וממלא שנותיהם של צדיקים מיום ליום מחדש לחדש שנאמר (שמות כג, כו) את מספר ימך אמלא בניסן נגאלו בניסן עתידין ליגאל מנלן אמר קרא (שמות יב, מב) ליל שמורים ליל המשומר ובא מששת ימי בראשית	ראש השנה יא:ב
שלישית מעשר ראשון ומעשר עני מנה"מ אמר ריב"ל (דברים כו, יב) כי תכלה לעשר את כל מעשר תבואתך בשנה השלישית שנת המעשר שנה שאין בה אלא מעשר אחד	ראש השנה יב:ב
יכול אף מעשר ראשון נמי יבטל ת"ל (דברים יד, כט) ובא הלוי כל זמן שבא תן לו דברי ר' יהודה	ראש השנה יב:ב
א"ר יוחנן ומטו בה משמיה דרבי יוסי הגלילי אמר קרא (דברים לא, ז) מקץ שבע שנים במועד שנת השמטה בחג הסוכות שנת השמטה מאי עבידתיה בחג הסוכות שמינית היא אלא לומר לך כל תבואה שהביאה שלישי בשביעית לפני ראש השנה אתה נהוג בו מנהג שביעית בשמינית	ראש השנה יב:ב
ודלמא לא עייל כלל וקאמר רחמנא תשמט ותיזיל עד חג הסוכות לא סלקא דעתך דכתיב (שמות כג, טז) וחג האסיף בצאת השנה מאי אסיף אילמא חג הבא בזמן אסיפה הכתיב באספך אלא מאי אסיף קציר וקים להו לרבנן דכל תבואה שנקצרה בחג בידוע שהביאה שלישי לפני ראש השנה	ראש השנה יג:א
דבעו מיניה חברייא מרב כהנא עומר שהקריבו ישראל בכניסתן לארץ מהיכן הקריבוהו אם תאמר דעייל ביד נכרי (ויקרא כג, ז) קצירכם אמר רחמנא ולא קציר נכרי	ראש השנה יג:א
ממאי דאקריבו דלמא לא אקריבו לא ס"ד דכתיב (יהושע ה, יא) ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח ממחרת הפסח אכול מעיקרא לא אכול דאקריבו עומר והדר אכלי	ראש השנה יג:א
סלקא דעתך דכתיב (יהושע ד, יט) והעם עלו מן הירדן בעשור לחדש ואי ס"ד דלא עייל כלל בחמשה יומי מי קא מליא אלא מאי דעייל רבעא או דנקא אכתי בחמשה יומי מי קא מליא אלא מאי אית לך למימר (דניאל יא, מא) ארץ צבי כתיב בה ה"נ ארץ צבי כתיב בה	ראש השנה יג:א
מתקיף לה רבי חנינא ומי מצית אמרת דהאי אסיף קציר הוא והכתיב (דברים טז, יג) באספך מגרנך ומיקבך ואמר מר בפסולת גורן ויקב הכתוב מדבר א"ר זירא הא מילתא הואי בידן ואתא רבי חנינא שדא ביה נרגא אלא מנלן דתנינא רבי יונתן בן יוסף אומר (ויקרא כה, כא) ועשת את התבואה לשלש השנים אל תקרי לשלש אלא לשליש	ראש השנה יג:א
והא מיבעי ליה לגופיה כתיב קרא אחריו (ויקרא כה, כב) וזרעתם את השנה השמינית ואכלתם מן התבואה ישן עד השנה התשיעית תנן התם האורז והדוחן והפרגין והשומשמין שהשרישו לפני ר"ה מתעשרין לשעבר ומותרין בשביעית ואם לאו אסורין בשביעית ומתעשרין לשנה הבאה	ראש השנה יד:א
תניא רבי יוסי הגלילי אומר (דברים טז, יג) באספך מגרנך ומיקבך מה גורן ויקב מיוחדין שגדילין על מי שנה שעברה ומתעשרין לשנה שעברה אף כל שגדילין על מי שנה שעברה מתעשרין לשנה שעברה יצאו ירקות שגדילין על מי שנה הבאה ומתעשרין לשנה הבאה	ראש השנה יד:ב
והתניא לעולם הלכה כדברי ב"ה והרוצה לעשות כדברי ב"ש עושה כדברי ב"ה עושה מקולי ב"ש ומקולי ב"ה רשע מחומרי ב"ש ומחומרי ב"ה עליו הכתוב אומר (קהלת ב, יד) והכסיל בחשך הולך	ראש השנה יד:ב
בר"ה כל באי עולם עוברין לפניו כבני מרון שנאמר (תהלים לג, טו) היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם	ראש השנה יא:טז

ראש השנה ז:א	ר' יוסי אומר אדם נידון בכל יום שנאמר (איוב ז, יח) ותפקדנו לבקרים
ראש השנה ז:א	רבי נתן אומר אדם נידון בכל שעה שנא' (איוב ז, יח) לרגעים תבחננו
ראש השנה ז:א	א"ר חסדא טעמיה דר' יוסי מהכא (מלכים א ח, נט) לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל דבר יום ביומו וא"ר חסדא מלך וצבור מלך נכנס תחלה לדין שנאמר לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל
ראש השנה ז:ב	וא"ר יצחק כל שנה שרשה בתחלתה מתעשרת בסופה שנא' (דברים יא, יב) מראשית השנה מרשית כתיב ועד אחרית סופה שיש לה אחרית
ראש השנה ז:ב	וא"ר יצחק אין דנין את האדם אלא לפי מעשיו של אותה שעה שנאמר (בראשית כא, יז) כי שמע אלהים אל קול הנער באשר הוא שם
ראש השנה ז:ב	דא"ר (אבין) כל המוסר דין על חבירו הוא נענש תחלה שנאמר (בראשית טז, ה) ותאמר שרי אל אברם חמסי עליך וכתוב (בראשית כג, ב) ויבא אברהם לספוד לשרה ולבכותה
ראש השנה ז:ב	ד' דברים מקרעין גזר דינו של אדם אלו הן צדקה צעקה שינוי השם ושינוי מעשה צדקה דכתיב (משלי י, ב) וצדקה תציל ממות צעקה דכתיב (תהלים קז, כח) ויצעקו אל ה' בצר להם וממצוקותיהם יוציאם
ראש השנה ז:ב	שינוי השם דכתיב (בראשית יז, טו) שרי אשתך לא תקרא את שמה שרי כי שרה שמה וכתוב וברכתי אותה וגם נתתי ממנה לך בן
ראש השנה ז:ב	שינוי מעשה דכתיב (יונה ג, ז) וירא האלהים את מעשיהם וכתוב (יונה ג, ז) וינחם האלהים על הרעה אשר דבר לעשות להם ולא עשה
ראש השנה ז:ב	ו"א אף שינוי מקום דכתיב (בראשית יב, א) ויאמר ה' אל אברם לך מארצך והדר ואעשך לגוי גדול
ראש השנה ז:ב	וא"ר יצחק חייב אדם להקביל פני רבו ברגל שנאמר (מלכים ב ד, כג) מדוע את הולכת אליו היום לא חדש ולא שבת מכלל דבחדש ושבת איבעי לה למיזל
ראש השנה ז:ב	יכול יהו ישראל מוזהרין על מגע נבילה תלמוד לומר (ויקרא כא, א) אמור אל הכהנים בני אהרן בני אהרן מוזהרין בני ישראל אין מוזהרין
ראש השנה ז:ב	מאי קרא (תהלים סט, ט) ימחו מספר חיים ועם צדיקים אל יכתבו ימחו מספר זה ספרן של רשעים גמורין חיים זה ספרן של צדיקים ועם צדיקים אל יכתבו זה ספרן של בינוניים
ראש השנה ז:ב	ר"נ בר יצחק אמר מהכא (שמות לב, לב) ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת מחני נא זה ספרן של רשעים מספרך זה ספרן של צדיקים אשר כתבת זה ספרן של בינוניים
ראש השנה ז:ב	תניא ב"ש אומרים ג' כתות הן ליום הדין אחת של צדיקים גמורין ואחת של רשעים גמורין ואחת של בינוניים צדיקים גמורין נכתבין ונחתמין לאלתר לחיי עולם רשעים גמורין נכתבין ונחתמין לאלתר לגיהנם שנאמר (דניאל יב, ב) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות לדראון עולם
ראש השנה ז:א	בינונים יורדין לגיהנום ומצפצפין ועולין שנאמר (זכריה יג, ט) והבאתי את השלישית באש וצרפתים כצרוף את הכסף ובחנתים כבחון את הזהב הוא יקרא בשמי ואני אענה אותו ועליהם אמרה חנה (שמואל א ב, ו) השם ממית ומחיה מוריד שאול ויעל
ראש השנה ז:א	ב"ה אומרים ורב חסד מטה כלפי חסד ועליהם אמר דוד (תהלים קטז, א) אהבתי כי ישמע ה' את קולי ועליהם אמר דוד כל הפרשה כולה דלותי ולי יהושע
ראש השנה ז:א	פושעי ישראל בגופן ופושעי אומות העולם בגופן יורדין לגיהנם ונידונין בה י"ב חדש לאחר י"ב חדש גופן כלה ונשמתן נשרפת ורוח מפזרתן תחת כפות רגלי צדיקים שנא' (מלאכי ג, כא) ועסותם רשעים כי יהיו אפר תחת כפות רגליכם
ראש השנה ז:א	אבל המינין והמסורות והאפיקורסים שכפרו בתורה ושכפרו בתחיית המתים ושפירשו מדרכי צבור ושנתנו חיתיתם בארץ חיים ושחטאו והחטיאו את הרבים כגון ירבעם בן נבט וחביריו יורדין לגיהנם ונידונין בה לדורי דורות שנאמר (ישעיהו ס, כד) ויצאו וראו בפגרי האנשים הפושעים בי
ראש השנה ז:א	גיהנם כלה והן אינן כלין שנאמר (תהלים מט, טו) וצורם לבלות שאול (מזבול לו) וכל כך למה מפני שפשוטו ידיהם בזבול שנאמר מזבול לו
ראש השנה ז:א	ואין זבול אלא בית המקדש שנאמר (מלכים א ח, יג) בנה בניתי בית זבול לך

ועליהם אמרה חנה (שמואל א ב, י) השם יחתו מריביו	ראש השנה י"א
אמר רב כל פרנס המטיל אימה יתירה על הצבור שלא לשם שמים אינו רואה בן תלמיד חכם שנאמר (איוב לז, כד) לכן יראוהו אנשים לא יראה כל חכמי לב	ראש השנה י"א
בית הלל אומרים ורב חסד מטה כלפי חסד היכי עביד רבי אליעזר אומר כובשו שנאמר (מיכה ז, יט) ישוב ירחמנו יכבוש עונותינו ר' יוסי בר חנינא אמר נושא שנאמר (מיכה ז, יח) נושא עון ועובר על פשע	ראש השנה י"א
רב הונא רמי כתיב (תהלים קמה, יז) צדיק ה' בכל דרכיו וכתוב וחסיד בכל מעשיו בתחלה צדיק ולבסוף חסיד	ראש השנה י"ב
רבי אלעזר רמי כתיב (תהלים סב, יג) ולך ה' חסד וכתוב כי אתה תשלם לאיש כמעשהו בתחלה כי אתה תשלם כמעשהו ולבסוף ולך ה' חסד	ראש השנה י"ב
אילפי ואמרי לה אילפא רמי כתיב (שמות לד, ו) ורב חסד וכתוב ואמת בתחלה ואמת ולבסוף ורב חסד	ראש השנה י"ב
ה' ה' אני הוא קודם שיחטא האדם ואני הוא לאחר שיחטא האדם ויעשה תשובה אל רחום וחנון	ראש השנה י"ב
אמר רב יהודה ברית כרותה ל"ג מדות שאינן חוזרות ריקם שנאמר (שמות לד, י) הנה אנכי כורת ברית	ראש השנה י"ב
אמר ר' יוחנן גדולה תשובה שמקרעת גזר דינו של אדם שנא' (ישעיהו ו, י) השמן לב העם הזה ואזניו הכבד ועיניו השע פן יראה בעיניו ובאזניו ישמע ולבבו יבין ושב ורפא לו א"ל רב פפא לאביי ודלמא לפני גזר דין א"ל ורפא לו כתיב איזהו דבר שצריך רפואה הוי אומר זה גזר דין	ראש השנה י"ב
מיתבי (דברים יא, יב) עיני ה' אלהיך בה עתים לטובה עתים לרעה עתים לטובה כיצד הרי שהיו ישראל רשעים גמורין בראש השנה ופסקו להם גשמים מועטים לסוף חזרו בהן להוסיף עליהן אי אפשר שכבר נגזרה גזרה אלא הקב"ה מורידן בזמן על הארץ הצריכה להן הכל לפי הארץ עתים לרעה כיצד הרי שהיו ישראל צדיקים גמורין בר"ה ופסקו עליהן גשמים מרובין לסוף חזרו בהן לפחות מהן אי אפשר שכבר נגזרה גזרה אלא הקב"ה מורידן שלא בזמן על הארץ שאינה צריכה להן לטובה	ראש השנה י"ב
ת"ש (תהלים קז, כג) יורדי הים באניות עושי מלאכה במים רבים המה ראו מעשי ה' וגו' ויאמר ויעמד רוח סערה ותרומם גליו יחוגו וינועו כשכור וגו' ויצעקו אל ה' בצר להם וגו' יודו לה' חסדו וגו' עשה להן סימניות כאכין ורקין שבתורה לומר לך צעקו קודם גזר דין נענין צעקו לאחר גזר דין אינן נענין	ראש השנה י"ב
ת"ש שאלה בלוריא הגיורת את רבן גמליאל כתיב בתורתכם (דברים י, יז) אשר לא ישא פנים וכתוב (במדבר ו, כו) ישא ה' פניו אליך ונטפל לה רבי יוסי הכהן אמר לה אמשול לך משל למה הדבר דומה לאדם שנושה בחבירו מנה וקבע לו זמן בפני המלך ונשבע לו בחיי המלך הגיע זמן ולא פרעו בא לפייס את המלך ואמר לו עלבוני מחול לך לך ופייס את חבירך הכא נמי כאן בעבירות שבין אדם למקום כאן בעבירות שבין אדם לחבירו	ראש השנה י"ב
רבי יצחק אמר יפה צעקה לאדם בין קודם גזר דין בין לאחר גזר דין וגזר דין דצבור מי מיקרע והא כתוב אחד אומר (ירמיהו ד, יד) כבסי מרעה לבך וכתוב (ירמיהו ב, כב) כי אם תכבסי בנתר ותרבי לך בורית נכתם עונך לפני מאי לאו כאן קודם גזר דין כאן לאחר גזר דין	ראש השנה י"א
אמר רב יונתן מנין לגזר דין שיש עמו שבועה שאינו נקרע שנאמר (שמואל א ג, יד) לכן נשבעתי לבית עלי אם יתכפר עון בית עלי בזבח ובמנחה אמר רבא בזבח ובמנחה אינו מתכפר אבל מתכפר בתורה	ראש השנה י"א
מניין לגזר דין של צבור שאינו נחתם אינו נחתם והכתיב (ירמיהו ב, כב) נכתם עונך	ראש השנה י"א
אלא אע"ג שנחתם נקרע שנאמר (דברים ז, ז) כהשם אלהינו בכל קראנו אליו	ראש השנה י"א
והכתיב (ישעיהו נה, ו) דרשו ה' בהמצאו התם ביחיד הכא בצבור ביחיד	ראש השנה י"א
אמר רבה בר אבוב אלו עשרה ימים שבין ר"ה ליוה"כ (שמואל א כה, לח) ויהי כעשרת הימים ויגף ה' את נבל [י' ימים] מאי עבידתיהו אמר רב יהודה אמר רב כנגד עשר לגימות שנתן נבל לעבדי דוד (אמר) רב נחמן אמר רבה בר אבוב אלו י' ימים שבין ר"ה ליוה"כ	ראש השנה י"א
א"ר יוחנן וכולן נסקרין בסקירה אחת אמר ר"נ בר יצחק אף אנן נמי תנינא (תהלים לג, טו) היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם	ראש השנה י"א
אמר ר"ש חסידא מאי דכתיב (זכריה ח, יט) כה אמר ה' צבאות צום הרביעי וצום החמישי וצום השביעי וצום העשירי יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה קרי להו צום וקרי להו ששון ושמחה בזמן שיש שלום יהיו לששון ולשמחה אין שלום צום	ראש השנה י"ב
ארבעה דברים היה ר"ע דורש ואני אין דורש כמותו צום הרביעי זה ט' בתמוז שבו הובקעה העיר שנאמר (ירמיהו נב, ו) ברביעי בתשעה לחדש ויחזק הרעב בעיר ולא היה לחם לעם הארץ ותבקע העיר	ראש השנה י"ב

ראש השנה י"ב:	צום העשירי זה עשרה בטבת שבו סמך מלך בבל על ירושלים שנאמר (יחזקאל כד, א) ויהי דבר ה' אלי בשנה התשיעית בחדש העשירי בעשור לחדש
ראש השנה כ"א:	והתני רבה בר שמואל יכול כשם שמעברין את השנה לצורך כך מעברין את החדש לצורך ת"ל (שמות יב, ב) החדש הזה לכם ראש חדשים כזה ראה וקדש
ראש השנה כ"ב:	אמר רב אשי לאכחושי סהדי אמר מר צריך שיהא לילה ויום מן החדש מנלן ר' יוחנן אמר (ויקרא כג, לב) מערב עד ערב ריש לקיש אמר (שמות יב, יח) עד יום האחד ועשרים לחדש בערב
ראש השנה כ"א:	שלח ליה רב הונא בר אבין לרבא כד חזית דמשכה תקופת טבת עד שיתסר בניסן עברה להיא שתא ולא תחוש לה דכתיב (דברים טז, א) שמור את חדש האביב שמור אביב של תקופה שיהא בחדש ניסן
ראש השנה כ"א:	ת"ר מנין שמחללין עליהן את השבת ת"ל (ויקרא כג, לז) אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם במועדם יכול כשם שמחללין עד שיתקדשו כך מחללין עד שיתקיימו ת"ל אשר תקראו אותם על קריאתם אתה מחלל ואי אתה מחלל על קיומן
ראש השנה כ"א:	מאי משמע דהאי עליל לישנא דמיגלי הוא א"ר אבהו אמר קרא (תהלים יב, ז) אמרות ה' אמרות טהורות כסף צרוף בעליל לארץ מזוקק שבעתים
ראש השנה כ"א:	רב ושמואל חד אמר נ' שערי בינה נבראו בעולם וכולן ניתנו למשה חסר אחד שנאמר (תהלים ת, ו) ותחסרהו מעט מאלהים
ראש השנה כ"א:	(קהלת יב, י) בקש קהלת למצוא דברי חפץ בקש קהלת להיות כמשה יצתה בת קול ואמרה לו וכתוב ישר דברי אמת (דברים לד, ז) ולא קם נביא עוד בישראל כמשה וחד אמר בנביאים לא קם במלכים קם
ראש השנה כ"א:	אלא מה אני מקיים בקש קהלת למצוא דברי חפץ בקש קהלת לדון דינין שבלב שלא בעדים ושלא בהתראה יצתה ב"ק ואמרה לו וכתוב ישר דברי אמת (דברים יז, ו) על פי שנים עדים וגומר
ראש השנה כ"א:	א"ר לוי מאי טעמא דר"ש דכתיב (שמות יב, א) ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בארץ מצרים לאמר החדש הזה לכם עדות זו תהא כשרה בכם ורבנן עדות זו תהא מסורה לכם
ראש השנה כ"א:	מי שראה את החדש ואינו יכול להלך מוליכים אותו על החמור אפי' במטה ואם צודה להם לוקחין בידן מקלות ואם היתה דרך רחוקה לוקחין בידם מזונות שעל מהלך לילה ויום מחללין את השבת ויוצאין לעדות החדש שנאמר (ויקרא כג, לז) אלה מועדי ה' אשר תקראו אותם במועדם
ראש השנה כ"א:	רב הונא אמרי בי רב עשרה מיני ארזים הם שנאמר (ישעיהו מא, יט) אתן במדבר ארז שטה והדס ועץ שמן אשים בערבה ברוש תדהר ותאשור יחדו
ראש השנה כ"א:	א"ר יוחנן כל שיטה ושיטה שנטלו נכרים מירושלים עתיד הקב"ה להחזירן לה שנאמר (ישעיהו מא, יט) אתן במדבר ארז שטה
ראש השנה כ"א:	ואין מדבר אלא ירושלים שנאמר (ישעיהו סד, ט) ציון מדבר היתה וגו'
ראש השנה כ"א:	וא"ר יוחנן אוי להם לעובדי כוכבים שאין להם תקנה שנא' (ישעיהו ס, יז) תחת הנחשת אביא זהב ותחת הברזל אביא כסף ותחת העצי' נחשת ותחת האבנים ברזל
ראש השנה כ"א:	תחת ר"ע וחביריו מאי מביאין ועליהם הוא אומר (יואל ד, כא) ונקיתי דמם לא נקיתי
ראש השנה כ"א:	מנהגי מילי א"ר חייא בר גמדא א"ר יוסי בן שאול אמר רבי אמר קרא (ויקרא כג, מד) וידבר משה את מועדי ה' מכאן שראש ב"ד אומר מקודש
ראש השנה כ"א:	וכל העם עונין אחריו מקודש מקודש מנלן אמר רב פפא אמר קרא (ויקרא כג, ב) אשר תקראו אותם קרי ביה אתם
ראש השנה כ"א:	ר"נ בר יצחק אמר (ויקרא כג, ב) אלה הם מועדי הם יאמרו מועדי מקודש מקודש תרי זימני למה לי דכתיב מקראי קודש
ראש השנה כ"א:	תניא פלימו אומר בזמנו אין מקדשין אותו שלא בזמנו מקדשין אותו ר"א [בר"ש] אומר בין כך ובין כך אין מקדשין אותו שנאמר (ויקרא כה, י) וקדשתם את שנת החמשים שנים אתה מקדש ואי אתה מקדש חדשים
ראש השנה כ"א:	דמות צורות לבנה היו לו לרבן גמליאל בטבלא ובכותל בעלייתו שבהן מראה את ההדיוטות ואומר הכזה ראית או כזה: גמ' ומי שרי והכתיב (שמות כ, יט) לא תעשון אתי לא תעשון כדמות שמשיי אמר אביי לא אסרה תורה אלא שמשין שאפשר לעשות כמותן
ראש השנה כ"א:	אמר אביי לא אסרה תורה אלא שמשין שבמדור העליון ושבמדור התחתון מי שרי והתניא (שמות כ, ג) אשר בשמים לרבות חמה ולבנה כוכבים ומזלות ממעל לרבות מלאכי השרת

מנין שאומרים מלכיות תניא רבי אומר (ויקרא כג, כב) אני ה' אלהיכם ובחדש השביעי זו מלכות רבי יוסי בר יהודה אומר אינו צריך הרי הוא אומר (במדבר י, ז) והיו לכם לזכרון לפני אלהיכם שאין תלמוד לומר אני ה' אלהיכם ומה תלמוד לומר אני ה' אלהיכם זה בנה אב לכל מקום שנאמר בו זכרונות יהיו מלכיות עמהן והיכן אומרה לקדושת היום הני עשרה מלכיות כנגד מי אמר (רבי) כנגד עשרה הלולים שאמר דוד בספר תהלים הלולים טובא הוה הנך דכתיב בהו (תהלים קנ, ג) הללוהו בתקע שופר רב יוסף אמר כנגד עשרת הדברות שנאמרו לו למשה בסיני ר' יוחנן אמר כנגד עשרה מאמרות שבהן נברא העולם

ויאמר (ויאמר) דבראשית ט' הוה בראשית נמי מאמר הוא דכתיב (תהלים לג, ו) בדבר ה' שמים נעשו

מלכיות כגון (יחזקאל כ, לא) חי אני נאם ה' [אלהים] אם לא ביד חזקה ובזרוע נטויה ובחמה שפוכה אמלוך עליכם

ואע"ג דא"ר נחמן כל כי האי ריתחא לירתח קודשא בריך הוא עלן וליפרוקינן כיון דבריתחא אמור אדכורי ריתחא בריש שתא לא מדכרינן זכרון כגון (תהלים עח, לט) ויזכור כי בשר המה

פקדונות הרי הן זכרונות כגון (בראשית כא, א) והשם פקד את שרה וכגון (שמות ג, טז) פקוד פקדתי אתכם

כיון דאתו רבים מינה כרבים דמיא (תהלים כד, ז) שאו שערים ראשיכם והנשאו פתחי עולם ויבוא מלך הכבוד מי (הוא) זה מלך הכבוד ה' עזוז וגבור ה' גבור מלחמה שאו שערים ראשיכם ושאו פתחי עולם ויבא מלך הכבוד מי הוא זה מלך הכבוד ה' צבאות הוא מלך הכבוד סלה

אחת ושויין (תהלים מז, ט) במלך אלהים על גוים אלהים ישב על כסא קדשו שהיא אחת זכרון שיש בו תרועה כגון (ויקרא כג, כד) שבתון זכרון תרועה מקרא קדש אומרה עם הזכרונות ואומרה עם השופרות דברי ר' יוסי ר' יהודה אומר אינו אומרה אלא עם הזכרונות

מלכות שיש עמו תרועה כגון (במדבר כג, כא) השם אלהיו עמו ותרועת מלך בו

מאי שנא שני מתקיע משום (משלי יד, כח) דברוב עם הדרת מלך אי הכי הלל נמי נימא בשני משום דברוב עם הדרת מלך

דנתיא (ויקרא א, ב) דבר אל בני ישראל בני ישראל סומכין ואין בנות ישראל סומכות דברי רבי יהודה רבי יוסי ורבי שמעון אומרים נשים סומכות רשות: אבל מתעסקין בהם עד שילמדו

דכתיב (במדבר כט, א) יום תרועה יהיה לכם ומתרגמינן יום יבבא יהא לכון

וכתיב באימיה דסיסרא (שופטים ה, כח) בעד החלון נשקפה ותיבב אם סיסרא מר סבר גנוחי גנח ומר סבר ילולי יליל

תנו רבנן מנין שבשופר ת"ל (ויקרא כה, ט) והעברת שופר תרועה אין לי אלא ביובל בראש השנה מנין תלמוד לומר בחדש השביעי שאין תלמוד לומר בחדש השביעי ומה תלמוד לומר בחדש השביעי שיהיו כל תרועות של חדש שביעי זה כזה ומנין שפשוטה לפני ת"ל והעברת שופר תרועה ומנין שפשוטה לאחריה ת"ל תעבירו שופר ואין לי אלא ביובל בראש השנה מנין ת"ל בחדש השביעי

כשהוא אומר (במדבר י, ז) ובהקהיל את הקהל תתקעו ולא תריעו הוי אומר תקיעה בפני עצמה ותרועה בפני עצמה

ומנין שפשוטה לפני ת"ל (במדבר י, ה) ותקעתם תרועה ומנין שפשוטה לאחריה ת"ל (במדבר י, ו) תרועה יתקעו

ושלש תרועות נאמרו בר"ה (ויקרא כג, כד) שבתון זכרון תרועה (במדבר כט, א) יום תרועה (ויקרא כה, ט) והעברת שופר תרועה ושתי תקיעות לכל אחת ואחת מצינו למדין שלש תרועות ושש תקיעות נאמרו בר"ה שתים מדברי תורה ואחת מדברי סופרים

כתיב הכא והעברת שופר תרועה וכתיב התם (שמות לו, ו) ויצו משה ויעבירו קול במחנה מה להלן בקול אף כאן בקול

(תהלים פא, ד) תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו אי זהו חג שהחדש מתכסה בו הוי אומר זה ר"ה